

Lokalt tillväxtprogram för Falu kommun

Lokalt Tillväxtprogram antogs av kommunfullmäktige 8 september 2005.
Den här reviderade versionen godkändes av Kommunfullmäktige 13 september 2007.

Hållbar utveckling i Falu kommun

Ett grundläggande mål för Falun är att vi ska ha en hållbar utveckling. Den vanligaste definitionen på hållbar utveckling är ”en samhällsutveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov”. Den kommer från Världskommissionen för Miljö och utveckling, även kallad Brundtland-kommissionen efter dess ordförande, Gro Harlem Brundtland. Hållbar utveckling brukar delas in i tre olika typer av hållbarhet.

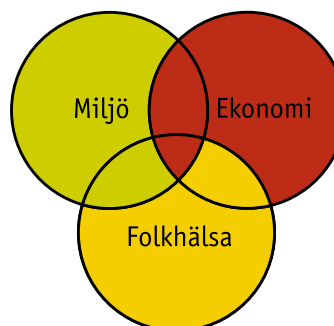
Alla tre delarna är viktiga för att vi ska ha en totalt sett bra utveckling. Man kan förenklat säga att hållbarhet för miljön ger ramarna för vad människor och natur tål. Hållbarhet för folkhälsan innehåller mycket av det som vi kallar livskvalitet. Hållbarhet för ekonomin, eller ekonomisk tillväxt, är medlet som skapar resurser för att nå olika samhällsmål.

Med kunskap om var vi står idag blir det lättare att veta vad vi ska satsa på för att få en bra utveckling i framtiden. Men för att få en sådan kunskap behöver vi veta vilka mål vi har. Vad är det som är en önskvärd utveckling?

För Falu kommun som geografiskt område finns tre styrdokument för en hållbar utveckling. Ett miljöprogram med miljömål, ett folkhälsoprogram med folkhälsomål och ett tillväxtprogram med tillväxtmål. Det finns inga skarpa gränser mellan de olika målen utan många av dem har betydelse för mer än en hållbarhetsaspekt.

Arbetet med en hållbar utveckling är en uppgift för i stort sett alla och det är ett förhållnings-sätt som ska genomsyra allt vi gör. Genom de tre programmen vill kommunen, som ledande aktör, systematiskt arbeta för en hållbar utveckling i Falun. Förutom direkta insatser inom olika områden behöver vi förmedla kunskap och skapa miljöer för samverkan. För att nå målen måste många människor engageras.

Hållbar utveckling

Målen i de tre programmen visar vad vi vill uppnå. De konkreta åtgärder som ska vidtas för att utvecklingen ska gå i denna riktning redovisar vi i tre åtgärdsplaner, en för varje program. Åtgärdsplanerna är levande dokument som årligen ses över och fylls på med nya åtgärder, medan målen i programmen är långsiktiga och i princip ses över varje mandatperiod.

Innehållsförteckning

Hållbar utveckling i Falu kommun	3
Framtiden på besök i Falun – en vision	5
Inledning och genomförande	6
1 Tillväxtprogrammets mål	8
2 Näringslivsutveckling	10
3 Profilmråden	12
3.1 Hälsa – Idrott	
3.2 Media	
3.3 Kultur – Besöksnäring	
4 Livsmiljö	17
5 Omvärld – regional samverkan	20
6 Utbildning	22
7 Marknadsföring och kundorientering	25
Översikt över samtliga mål	26-30

Framtiden på besök i Falun – en vision

Journalistens uppdrag var att åka till Falun och göra ett reportage om årets kommun. Tågresan från Stockholm hade varit bekväm, och bara tagit 90 minuter vilket var precis lagom för att hinna repetera lite fakta om resmålet.

Falun hade under flera år uppmärksammats för sin snabba tillväxt. Kommunen var nu uppe i drygt 60 000 invånare. Utmärkelser som årets stadskärna och årets kulturkommun var en del av framgångsreceptet liksom Unescos utnämning av Världsarvet Falun. ”Det ska bli intressant att se vad kommunen har att visa upp”, tänkte journalisten när tåget rullade in mot Falun.

Det första intrycket dominerades av vatten. Till höger öppnade sig en vattenspegel kantad av ett bostadsområde med promenadstråk, kaféer och restauranger. Trots den tidiga förmiddagen var det många människor i farten. Båttrafiken var redan igång och vid kajplatsen låg en turistbåt klar för dagens första sightseeingtur.

Väl framme vid Faluns Resecentrum styrde journalisten sina steg mot en välkomnande informationsdisk och fick snabbt en rad praktiska upplysningar om Falun. Förmiddagen startade med ett besök på Högskolan Dalarna och Nationellt Idrottscentrum Lugnet. Två regionala satsningar som med ett givande samarbete hade bidragit till Faluns nationella tätposition inom området hälsa och idrott. Därefter blev det lunch tillsammans med representanter för näringslivet och kommunen på en av restaurangerna i centrum. Klockan var tolv och gatorna var fyllda av människor. En trevlig stadsmiljö,

många butiker och ett levande gatuliv med påfallande många ungdomar. ”Det märks att Falun är en utbildningsstad”, tänkte journalisten.

Eftermiddagen ägnades åt att besöka företag och där prata med en del av de människor som så framgångsrikt bidragit till Faluns utveckling. Närheten till Stockholm/Mälardalen, väl fungerande kommunikationer och utmärkta lokala förutsättningar med ett bra näringslivsklimat var en del av hemligheten bakom Faluns tillväxt. Mot slutet av dagen blev journalisten hembjuden på en bit mat till en av medarbetarna i ett av Faluns många medieföretag. Efter bara 15 minuters bilfärd från centrum var scenförändringen total. Stadsmiljön hade övergått till landsbygd präglad av vacker natur och ett levande kulturlandskap. Nu när servicen fungerar så bra här ute är det en perfekt miljö för boende och företagande påpekade värden under deras samtal.

Innan det var dags att ta ett av de sena kvällstågen tillbaka till Stockholm hann journalisten med att uppleva en del av Faluns kvällsliv. Nu visade centrum upp ett nytt ansikte. Längs med ån hade Faluns kultur- och nöjesstråk vaknat till liv. En trivsamt blandning av museer, biografier, konsertlokaler, konstgallerier, restauranger och pubar. Allt inbäddat i en spännande ljussättning.

”Inte alls så tokigt”, reflekterade journalisten på hemresan. Jag förstår varför Falun har lyckats. Jag skulle själv kunna tänka mig att bo där. Livskvaliteten skulle förbättras. Jobb finns och fantastiska boendemiljöer.

Ett liv i Falun – ja, varför inte?

Inledning

Lokalt Tillväxtprogram för Falu kommun är det gemensamma resultatet av en arbetsprocess som bedrivits i nära samspel mellan näringsliv, högskola och företrädare för den offentliga sektorn. Samverkan mellan dessa aktörer är en grundförutsättning för en fortsatt positiv utveckling i Falun. En samverkan där företagen svarar för investeringarna och risktagandet, högskolan för utbildning och forskning i samverkan med arbetslivet och Falu kommun för infrastruktur, kommunal service och myndighetsutövning. Parterna i tillväxtarbetet har också en viktig roll att spela som aktiva samhällsaktörer. Inte minst viktigt är att verka för ett gott lokalt och regionalt näringslivsklimat.

Sedan det första tillväxtprogrammet antogs 2001 fram till idag (2007) har mycket hänt i Falun. Befolkningen har ökat med 900 invånare. Kommunen har avancerat 90 placeringar på den ranking av näringslivsklimatet i Sveriges kommuner som Svenskt Näringsliv sammanställer. Vidare har Dalregementets militära verksamhet med 350 anställda ersatts av 130 företag och organisationer med sammanlagt ca 650 anställda och 400 studenter. Centrum har fått fler butiker och kaféer. Återöppnandet av Grycksbobanan, byggandet av ny väg Falun-Ornäs samt bredbandsutbyggnaden är viktiga infrastruktursatsningar som genomförts. Bostadsbyggandet är det högsta på 15 år.

Det nu gällande tillväxtprogrammet antogs ursprungligen 2005. Programmet har reviderats under 2007. Vilket bland annat inneburit att en del mål har förändrats eller tagits bort medan andra har tillkommit. Ändringar har gjorts grundat på erfarenheterna av de första årens arbete med programmet. De åtgärder som fanns redovisade i programmet från 2005 är i stort sett genomförda och ett stort antal nya åtgärder har tagits fram. Dessa finns redovisade i en separat åtgärdsplan. Det reviderade programmet gäller till och med år 2009, då avsikten är att det skall ersättas av ett nytt program.

Bilden av det framtida Falun, som skissas i ”Framtiden på besök i Falun”, bygger på att vi alla gemensamt bidrar till Faluns utveckling. Tillväxtprogrammet är tillsammans med kommunens Miljöprogram och Folkhälsoprogram de viktigaste styrdokumenterna för att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling. Tillväxtprogrammet redovisar insatser för kommunens utvecklingsarbete inom några strategiska huvudområden; Näringslivsutveckling, Profilmråden, Livsmiljö och Omvärld-Regional samverkan. Utbildning och Marknadsföring är stödjande strategier. Ett framgångsrikt arbete inom dessa områden ska leda till att Falun under den kommande tioårsperioden kommer att vara en av Sveriges bästa tillväxtkommuner.

Genomförande Organisation

I Utvecklingsgruppen (UG) ingår representanter från kommunen, näringslivet, Högskolan Dalarna och Landstinget. UG har ansvaret för programmets genomförande, uppföljning, utvärdering och riktlinjer för fortsatt processarbete. UG rapporterar till kommunen och övriga parter i programmet. Dessa ansvarar därefter för att den egna verksamheten bedrivs enligt tillväxtprogrammets intentioner. En särskilt utsedd projektledare har i uppdrag att koordinera och i vissa delar leda arbetet.

De olika delprojekten ska drivas effektivt och decentraliserat i utvecklingsprogrammets anda, av olika aktörer inom näringsliv, kommun och högskola.

Ett långsiktigt arbete

Kommunens tillväxtarbete ska fortsätta att bedrivs med långsiktighet och uthållighet som ledord. Den huvudinriktning som lades fast år

2001 i det första programmet gäller fortfarande. Det är angeläget att det sker en kraftfull förankring av tankegångarna i tillväxtprogrammet bland politiker, näringsliv och högskola men även bland nyckelpersoner i ett regionalt- och nationellt perspektiv. Det är också ytterst angeläget att det sker en förankring av programmet hos chefer och anställda inom Falu Kommuns egen organisation, för att säkerställa genomförandet av programmet även i den kommunala organisationen.

Tydlig fördelning av ansvar och finansiering

Det nära samarbetet mellan kommunen och andra offentliga organ å ena sidan och näringslivet å andra sidan ska vila på ett ömsesidigt förtroende och på en tydlig ansvarsfördelning. I gränslandet mellan offentliga uppgifter och ren affärsverksamhet finns dock ett betydande antal utvecklingsprojekt där kommunen har en ambition att genomföra samarbetsprojekt med gemensam finansiering.

Falu Kommun har i budgeten årligen avsatt medel för kommunens del i genomförandet av utvecklingsprogrammet. Till verksamheten kopplas en löpande uppföljning och utvärdering för att fånga upp viktiga lärdomar och ge underlag för framtida arbetssätt.

Köpa utvecklingstjänster där detta är möjligt

Kommunens arbete ska så långt som möjligt bygga på principen om att köpa tjänster av externa leverantörer, istället för att producera allt i egen kommunal regi. Dels för att få den bästa och aktuella kunskapen, dels för att främja framväxten av ett kommersiellt utbud av näringslivs-stödjande insatser i regionen.

Samarbete med andra utvecklingsorgan i kommunen, regionen och nationellt/internationellt ska eftersträvas, för att undvika att bygga upp egna resurser och dubblera det som redan ut-

vecklats på annat håll. Den kommunala organisationen ska lägga stor vikt vid omvärldsanalys och kontaktskapande verksamhet, bland annat för att ta tillvara på resurser i omvärlden.

En hållbar kommunal näringslivsorganisation

Näringslivsarbetet är en central angelägenhet för kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Det operativa arbetet ska, liksom nu, drivas av kommunens näringslivskontor, i nära samarbete med andra berörda förvaltningar och de särskilda organ och resurser som inrättats för det operativa genomförandet av programmet, samt i samverkan med andra parter i regionen.

Uppföljning

Målen i tillväxtprogrammet följs upp kontinuerligt. Syftet med uppföljningsarbetet är att få ett lärande arbete med resultatfokus. De olika aktörerna som deltar ska bidra till uppföljningen genom att rapportera hur man verkat för de gemensamma målen, bland annat vilka åtgärder i åtgärdsplanen som är genomförda. En viktig del i uppföljningen är den årliga rapporten ”Utvecklingen i Falun”, som innehåller en samlad uppföljning av viktiga mål i tillväxtprogrammet, miljöprogrammet och folkhälsoprogrammet.

Det ursprungliga tillväxtprogrammet från 2005 innehöll 60 åtgärder. Vid revideringen av programmet 2007 var mer än hälften av dessa genomförda och det pågick arbete med 20 åtgärder. Den separata åtgärdsplan som hör till det nu reviderade programmet innehåller, förutom kvarvarande åtgärder från 2005 års program, ca 45 nya åtgärder som skall genomföras de kommande åren.

1 Tillväxtprogrammets mål

Tillväxtprogrammet gäller till och med år 2009 och flertalet av de uppsatta målen gäller detta år. I några fall, till exempel när det gäller infrastruktur, finns mål även på längre sikt.

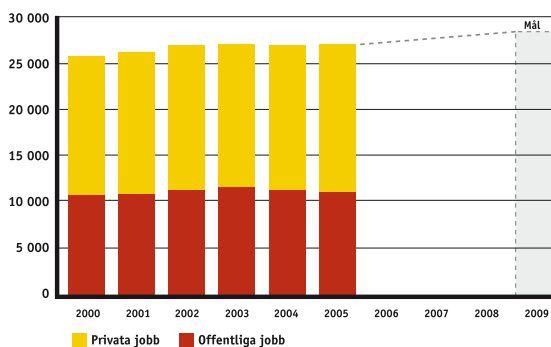
Ett par mål är centrala för tillväxten i Falun. Om det skapas nya jobb och befolkningen ökar så ger det en bra bas för att utveckla kommunen och ha god kvalitet på den kommunala servicen. Falun blir då ännu mer attraktivt vilket attraherar nya inflyttare och gör det intressantare att

driva företag i kommunen. Lite förenklat kan man säga att alla de insatser som redovisas i tillväxtprogrammet har detta som överordnat mål. Det är viktigt att komma ihåg att kommunen inte ensam kan påverka utvecklingen. Alla viktiga aktörer måste samverka. Möjligheterna att lyckas beror också på den ekonomiska konjunkturen i stort och vad som händer i omvärlden. Vi äger inte frågorna själva men det är angeläget att vi arbetar med det som vi faktiskt har möjlighet att påverka.

Övergripande mål

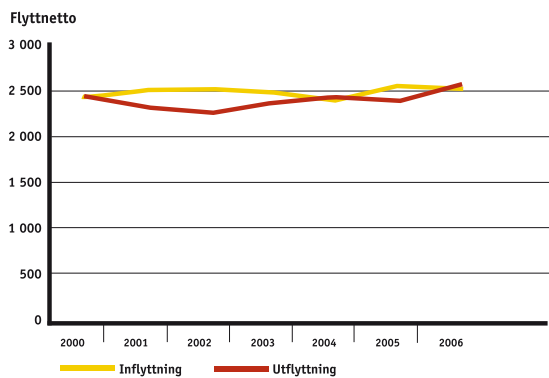
- T 1** Antalet jobb i Falu kommun ska ha ökat med 1 300 från år 2005 till 2009, motsvarande fem procent.
- T 2** Falun ska varje år ha ett positivt flyttnetto, dvs fler ska flytta till än från kommunen.

Antal arbetstillfällen 2000-2009

Jobben

Under perioden 2000 till 2005, som är det senaste året med tillgänglig statistik, har det tillkommit ca 1100 jobb i Falu kommun varav 700 inom privata sektorn. Det är inom denna sektor som huvuddelen av de tillkommande jobben förväntas även kommande år. Det finns totalt ca 27 000 jobb i Falu kommun. Inom normalt pendlingsavstånd (den lokala arbetsmarknaden) finns ytterligare ca 40 000 jobb tillgängliga för faluborna, främst i Borlänge. Även detta antal har ökat under perioden.

Befolkningen

Totalt flyttar ca 2500 personer till respektive från Falun varje år. Under perioden 2000–2006 var det i genomsnitt 110 fler som flyttade till än från kommunen varje år. Befolkningsutvecklingen beror även på skillnaden mellan hur många som föds och dör, det så kallade födelsenettet. Detta var nära noll under perioden. Eftersom födelsenettet är svårt att påverka har mål endast formulerats för flyttnettot. Är detta positivt så innebär det normalt att det totala invånarantalet ökar.

2 Näringslivsutveckling

Ett fortsatt aktivt arbete från samtliga parter för att utveckla befintliga företag och för att stimulera till nya etableringar i kommunen är av avgörande betydelse för den fortsatta utvecklingen. Kommunen skall också fortsätta att arbeta aktivt

med att stimulera nyföretagande och utveckling av tillväxtföretag. För att investeringsmiljön i Falun skall vara bra och slagkraftig krävs en positiv utveckling på en rad olika områden och nivåer.

Mål Näringslivsutveckling till 2009

- N 1** Företagsklimatet ska uppfattas som engagerande, öppet, flexibelt och serviceinriktat och Falun ska vara en av de 50 bästa kommunerna i Svenskt Näringslivs mätning av näringslivsklimatet.
- N 2** Antalet nystartade företag i Falu kommun ska vara lägst sju per 1 000 invånare och år och nettotillskottet av nya företag i kommunen ska vara lägst 100 företag/år.
- N 3** Ökad delaktighet för näringslivet i frågor som rör näringslivsutveckling.
- N 4** Andelen intraprenader, entreprenader eller andra modeller för offentlig service i Falu kommun ska uppgå till 10 procent.
- N 5** Nya etableringar ska tillkomma längs riksväg 50 mot Borlänge.
- N 6** Minst 400 nya arbetstillfällen ska finnas på Främby hallar 2010 (f d Scaniaområdet).
- N 7** Sägmyra ska vara en etablerad handelsplats med minst fyra starka handelsföretag 2008.

Ökad förståelse och tätare samverkan mellan kommun och näringsliv

Det personliga mötet kommer alltid att vara en viktig del i kontakterna människor emellan. Genom att träffas ökar kunskapen och förståelsen om varandras situation. För kommunens del är det viktigt att såväl politiker som tjänstemän kontinuerligt besöker företag och arbetsplatser som en del i arbetet med Tillväxtprogrammet. Det är också viktigt att det finns aktiva och stimulerande nätverk och arenor där näringslivet

och det allmänna kan mötas. Konstellationerna kan och bör gärna förändras över tiden för att vara motiverade och levande.

Näringslivet och den offentliga sektorn jobbar i dag i en rad olika nätverk. Exempel på nätverk med ett regionalt perspektiv är Näringslivet Falun-Borlänge, Ahead Dalarna och samarbetet inom Mittdalarna. Lokalt organiserar Företa-

garna och Svenskt Näringsliv många företagare i Falun. Samverkansforum finns genom kommunens Företagarråd, Företagarna och Utvecklingsgruppen, där även Högskolan Dalarna och Landstinget Dalarna är representerade.

Öppna upp för intraprenader, entreprenader och andra modeller för offentlig service

Falun har i likhet med flera andra kommuner med residensstäder en stor offentlig sektor. Den demografiska utvecklingen med en växande andel äldre och en minskad andel i förvärvsaktiv ålder kommer att göra det allt svårare att upprätthålla en god kommunal service i framtiden. Falun behöver en ökning av antalet människor i förvärvsaktiv ålder, fler arbetstillfällen och en större andel privata företag. Vid sidan av de traditionella företagsformerna kan en utveckling av entreprenörskap och företagande även ske inom den sociala ekonomin.

Falun har goda möjligheter att skapa förutsättningar för mer utvecklingskraft, förnyelse och tillväxt genom att öppna vissa områden inom kommunens, Landstingets och andra offentliga aktörers verksamheter. Den resursmassa som de offentliga verksamheterna hanterar kan många

gångar utgöra en viktig bas också för privata företag. Härigenom skapas en ”hemmamarknad” som lokala företag kan utnyttja som bas för export från regionen. Inom hälso- och sjukvården finns unika kompetenser där företagande med utgångspunkt i enskilda entreprenörer eller i exempelvis kooperativ kan komplettera den offentliga verksamheten.

Andelen entreprenader i privat drift av kommunens totala verksamhet uppgick år 2005 till cirka tre procent.

Etableringsområden

Tillgång på bra etableringsområden är nödvändigt för att främja näringslivets utveckling. Ett viktigt sådant område är Främby hallar, där en ny företags- och utbildningsmiljö nu växer fram när Scania flyttar sin verksamhet till Södertälje. Det är också viktigt att nya etableringar kommer till längs riksväg 50 mot Borlänge. Några andra etableringsområden i Falun beskrivs under ”den täta staden” i kap 4. I Sågmyra växer ett lokalt handelscentrum fram till följd av etableringen av Lager 157 under 2006. I kap 4 redovisas även andra insatser med särskild inriktning på landsbygden.

3 Profilmråden

Inom kommunens profilmråden Hälsa–Idrott, Media och Kultur–Besöksnäring (tidigare kallat Turism) har utvecklingsförutsättningarna bedömts som särskilt goda. Dessa områden lades fast redan i det första tillväxtprogrammet år 2001 och mycket har hänt sedan dess. Inom profilmrådena är det särskilt viktigt att stimulera samverkan mellan olika aktörer och mellan näringsliv och högskola. Nya kontakter och synergier mellan olika branscher är en naturlig del i näringslivets utveckling. Härigenom öppnas också möjligheter till nya affärsområden,

affärsidéer och innovativa miljöer. För att ta till vara dessa möjligheter inom profilmrådena krävs en samsyn och en strategisk samverkan mellan aktörerna. Ansvariga behövs inom respektive profilmråde med uppgift att kontinuerligt föra samman olika aktörer för att skapa samverkan och lärande samt för att leda och styra processen. Intressanta utvecklingsmöjligheter finns också i mötet mellan olika profilmråden, till exempel utgör idrottsprofilen en viktig bas för utveckling av besöksnäringen.

3. 1 HÄLSA – IDROTT

Mål Hälsa – Idrott till 2009

- H 1** Falu Kommun är i samspel med lokala företag och andra aktörer väl känt nationellt för sitt framgångsrika folkhälsoarbete och för sitt skadeförebyggande arbete bland annat som Säker och trygg kommun.
- H 2** Ett forum för utveckling inom området arbetshälsa är bildat.
- H 3** Företagen i Falu kommun är informerade om och känner till metoder för att arbeta systematiskt med hälsoarbete.
- H 4** Utbildningar inom området arbetshälsa finns samlat på webben.
- H 5** Ett utvecklingsprojekt med inriktning ”kvalificerad partner i hälsofrågor”¹ är genomfört.

- I 1** Nationellt Idrottscentrum Lugnet ska vara ett nationellt känt begrepp.
- I 2** 100 nya arbetstillfällen etableras på Lugnetområdet.
- I 3** Gymnasieskolan och Högskolan Dalarna ska ha ett starkt utbildningsutbud inom området Hälsa – Idrott. Högskolan ska ha en utvecklad forskning inom området.
- I 4** Nationella och internationella evenemang ska arrangeras varje år så att Lugnet, Falun och regionen uppmärksammas.
- I 5** Utveckla samverkan mellan aktörer för att stärka Lugnet som Nationellt Idrottscentrum.
- I 6** Friidrottens Prestations Centrum ska etableras i Falun.
- I 7** Lugnetområdet ska utvecklas så att förutsättningarna för olika idrotter ytterligare förbättras, bland annat genom att Lugnet och Högbo senast 2009 knyts ihop genom utveckling av Berget för sommar- och vinteridrott.

¹ ”Med kvalificerad partner i hälsofrågor” avses en fristående rådgivare som kan hjälpa företag med att identifiera sina behov av hälsojourer och finna leverantörer av önskade tjänster. På detta sätt får företagen friskare personal och marknaden för ”hälsoföretag” växer.

Falun har unika resurser inom idrotts-, hälso- och friskvårdsområdena. Aktiviteten har sedan 2001 varit stor inom profilområdet. Utveckling av Lugnets anläggningar och utbud, högskolans idrottsprofilering och forskning, satsning på idrottsprogram inom grund- och gymnasieskolan, nätverksuppbyggnad mellan hälsoföretag, satsningar inom folk- och arbetshälsa med tydliga kopplingar till kultur och besöksnäring är exempel på detta.

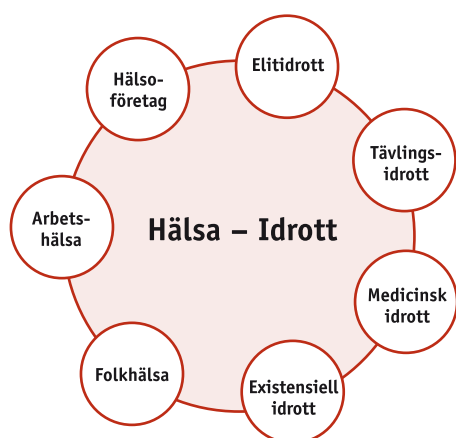
Det breda arbetet med hälsofrågor sker inom ramen för kommunens Folkhälsoprogram. I tillväxtprogrammet fokuseras på företagens arbete för att främja personalens hälsa och företagande inom hälsoområdet.

Falun vill vara en kommun med attraktiva arbeten och ett friskt arbetsliv. Färre sjukskrivna gynnar företagens utveckling. Utvecklandet av en

god arbetsmiljö på företagen och i Kommunens förvaltningar, så att människor bibehåller och utvecklar sin hälsa, leder till konkurrensfördelar för företagen/kommunen och bidrar till att locka arbetskraft till regionen.

En sådan utgångspunkt kräver en utvecklad och ökad samverkan mellan profilområdets aktörer såväl internt inom profilområdet som externt med andra delar av näringslivet. Mer samverkan mellan aktörer inom profilområdet ger också en tydlighet i upphandling av tjänster för arbetshälsa och därmed duktiga leverantörer av tjänster.

Arbetet med att utveckla koncept för besöksnäringen med hälso- och idrottsinriktning samt för forskningen och utbildningen för att ge bättre förutsättningar för näringslivsutveckling, fortsätter. Här är det viktigt att högskolans idrottsuppdrag förtydligas och utvecklas.

Bilden visar profilområdets bredd med en mångfald av olika områden och inriktningar. Begreppet existensiell idrott avser idrott som utövas för nöjets och njutningens skull. Kropp och själ ska ses som en enhet.

Grunden för profilområdet är utvecklingen av Lugnetområdet till en kreativ miljö där företagande, utbildning och forskning samverkar. Genom utvecklingen av Lugnet befastes och utvecklas Faluns status som idrotts- och evenemangsstad. En strategisk plan för Lugnets utveckling har utarbetats. Planen har konkretiserats bland annat genom etableringen av Nationellt Idrottscentrum (NIC) och effektivare styrning och marknadsföring av Lugnet. Infrastruktursatsningar, nytt besökscentrum med mera skapar förutsättningar för att Lugnet ska fortsätta att utvecklas till en nationell unik arena i landet. Viktiga satsningar planeras nu för att utveckla "Berget" och knyta ihop Lugnet och Högbo. Bland planerade evenemang är det viktigaste Faluns kandidatur till Skid-VM 2013.

3. 2 MEDIA

Mål Media till 2009

- M 1** Högskolan Dalarna och näringslivet ska årligen genomföra minst fem samverkansprojekt inom Mediaområdet.
- M 2** Högskolan Dalarna ska fr o m 2008 årligen bedriva näringslivsanknuten forskning, inom professuren 'Visuell kultur'.
- M 3** Studenter på Högskolan Dalarnas medieprogram ska årligen, fr o m 2008, erbjudas arbetsplatsförlagd utbildning.
- M 4** Fr o m hösten 2008 ska Falun erbjuda utbildningar och kurser inom området "Interaktivt berättande i digitala medier", baserade på den teknik som används inom dataspelsindustrin, på gymnasie-, KY-, och högskolenivå.
- M 5** Möjligheten att erbjuda nya intressanta tvärvetenskapliga utbildningar på gymnasie- och högskolenivå, baserade på de program som erbjuds idag, ska utredas under 2007/2008, och i den mån det är möjligt erbjudas studenter fr o m 2008 och/eller 2009.
- M 6** Vid årsskiftet 2008/2009 har ett regionalt kreativt lab etablerats i Falun. I detta lab genomför medie- och teknikstudenter från hela länet utbildningar och APU-projekt inom film, ljud, spelutveckling, design, 3D-simuleringar kopplade till hälsa – idrott och industri.
- M 7** Ett aktivt arbete när det gäller etableringsfrämjande åtgärder ska medföra att det under perioden 2007–2009 har etablerats minst 10 nya företag och 30 nya arbetstillfällen inom profilmrådet Media i stort. Av dessa är minst 4 företag och 20 arbetstillfällen kopplade till 3D-simulering och visualisering.

Falun är länets mediecentrum och många är verksamma inom företag och utbildningar som är kopplade till profilmrådet Media. Genom ett aktivt och målinriktat arbete ska Dalarna, med Falun som centrum, om fem år vara ett nationellt etablerat och välkänt mediekluster.

Faluns satsning inom medieområdet, är en viktig del i det utvecklingsarbete som görs i ett regionalt perspektiv. I regionen finns flera nätverk som är koncentrerade till följande branschområden:

- spelutveckling
- grafisk produktion
- marknadskommunikation
- film- och tv-produktion
- informationsteknik

I Falun finns ett nav inom dataspelsindustrin och Sveriges ledande spelutvecklingsutbildning. Marknaden är global och branschen bedöms ha unika tillväxtpotentialer under den kommande tioårsperioden.

Nätverket Tryckzon består av aktörer inom tryckeribranschen i Falun-Borlängeregionen. Tryckzon räknas till en av Sveriges fyra främsta grafiska regioner.

Marknadsföreningen i Dalarna är en populär mötesplats och aktiv kunskapspridare för företag och människor som arbetar inom marknadsföring, försäljning, kommunikation och information.

Film i Dalarna är ett regionalt resurscentrum för film. Deras uppdrag är bland annat att stödja, utveckla och utbilda inom film och att etablera filmmédiet som en del i det lokala och regionala kulturlivet. De samverkar i stor utsträckning med andra organisationer och har byggt upp ett omfattande nätverk inom branschen regionalt och nationellt.

Högkvalitativ utbildning spelar en betydelsefull roll för utvecklingen inom medieområdet. Högskolan Dalarnas program inom Media & Skapande, Sveriges ledande KY-utbildning inom spelutveckling och Lugnetgymnasiets program för grafisk tryckteknik (med riksrekrytering) skapar tillsammans en stabil plattform, en värdefull rekryteringsbas och en dynamisk utvecklingsmiljö. En fortsatt kraftfull satsning inom utbildningsområdet stärker Falun som attraktiv utbildningsort och ökar det nationella företagarintresset för Falun.

Insatserna inom Faluns profilområde koncentreras mot följande tre huvudområden för att

skapa förutsättningar för ökad sysselsättning och tillväxt. Detta arbete ska ske i enlighet med det regionala utvecklingsarbetet:

- Genom ett nära samarbete med befintligt inkubatorprogram och Film i Dalarnas ”växthus” erbjuds en gynnsam tillväxt- och utvecklingsmiljö för nya och befintliga företag i mediabranschen.
- För att skapa förutsättningar för nya, fler och större affärer kommer utvecklingsprojekt, marknadsföring, samverkan och nätverksarbete vara en viktig del i utvecklingsarbetet.
- Att utveckla utbildningar som uppfyller företagens och omvärldens framtida krav och behov stärker Falun och närregionen som attraktiva utbildningsorter och ökar det nationella företagarintresset för regionen som helhet.

3. 3 KULTUR – BESÖKSNÄRING

Mål Kultur – Besöksnäring till 2009

- K 1** Minst 90 procent av faluborna ska anse att Falun har ett rikt och levande kulturliv.
- K 2** Årummet från Tisken till Kronobränneriet ska vara etablerat som ett levande upplevelsestråk.
- K 3** Falun ska utses till Årets kulturkommun 2010.
- K 4** Kommunen ska snabbt kunna stödja kreativa ungdomsinitiativ till kulturprojekt med mera.
- B 1** En långsiktig utvecklingsplan för besöksnäringen som innehåller mål och konkreta åtgärder ska tas fram i samverkan med de viktigaste aktörerna inom näringen.
- B 2** Nya företag och aktiviteter etableras så att Runn utvecklas som resurs för boende och besökare i Falun.

Genom Faluns rika historia, levande vardagskultur, vackra och levande omgivningar samt Unescos världsarvsutnämning har kommunen en stark position inom Kultur och Turism. Carl Larssongården i Sundborn är ett av kommunens största och viktigaste besöksmål. Världsarvet i och kring Falun har en stor potential för framtida utveckling inom såväl kulturturism som forskning och utbildning. Kopparberget och Falu Gruva, ursprunget till vår stad och bygd, har alltid haft en dragningskraft som besöksmål.

Arbete pågår nu med ett brett kultur- och fritidspolitiskt program. I detta kommer framtida kultursatsningar, bland annat kulturgarantier för barn att lyftas fram som en viktig utvecklingsfråga för Falun. Sammantaget är det en realistisk målsättning att Falun skall få utnämningen Årets kulturkommun.

Falun har en lång tradition som arrangemangstad för större idrotts-, mäss-, konferens- och kulturarrangemang. Aktiviteter inom profilområdet är en viktig faktor för att skapa dynamiska och stimulerande miljöer för kommuninvånarna samtidigt som de drar till sig besökare, nya företag och entreprenörer.

Evenemangskulturen med till exempel Falun Då, Falun Street Performance och många stora arrangemang på Lugnet, är viktig för att skapa en känsla av att allt är möjligt även i en mindre stad som Falun. Genom flera Skid-VM och Svenska Skidspelelen har idrottsstaden Falun blivit ett begrepp. Utvecklingen av Nationellt Idrottscentrum Lugnet ger fler besökare till hela Falu kommun. Här finns också stora möjligheter till att utveckla entreprenörskap och företagande.

Falun är en bra kommun att bo i. Här finns allt från en levande landsbygd och kulturbygd med ett rikt friluftsliv, till den sjönära staden vid Runn. Runn, en skärgårdssjö med över 80 öar, ger fantastiska möjligheter till båtliv och turer med långfärdsskridskor. Faluns stadskärna är tät och attraktiv med en mängd butiker, kaféer och restauranger. Den gamla trästaden Falun har en speciell karaktär som är viktig både för trivsel och för turism. I Falu kommun lever kulturen. Dalateatern, Musik i Dalarna, Dalarnas museum, Konstgrafiska verkstaden, Musikkonservatoriet och Stadsbiblioteket är de viktigaste professionella kulturinstitutionerna. Dalarnas orkesterförening, Falurevyn, det lokala musiklivet, kulturföreningarna, föreningslivet och inte minst hembygdsföreningarna, är mycket viktiga kuggar för att ge kommunen dess karaktär.

Det är viktigt att skapa arenor där kulturutövarna kan möta sin publik i ett attraktivt sammanhang och på professionella villkor. I det pågående projektet Kulturfyren är syftet att göra kulturen synlig och samlad, och ge Falun en kulturprofil med lyskraft över länet. Ett stråk från Folkets hus, utmed ån upp till Kopparvågen, Dalarnas museum, biografen och biblioteket ska bli Faluns stora centrum för kultur och nöje. Längs med ån ska det finnas ett rikt utbud av kultur och ett utvecklat nöjes- och restaurangliv. Meningen är att Å-rummet ska leva hela veckan. Magasinet vid järnvägsstationen och kulturhuset Arenan är andra viktiga mötesplatser.

Inom besöksnäringen pågår arbete med en utvecklingsplan som skall vara underlag för fortsatta satsningar de kommande åren. När denna är klar kommer ytterligare insatser inom besöksnäringen att tillföras arbetet med genomförande av Tillväxtprogrammet.

4 Livsmiljö

En avgörande faktor för utvecklingen i kommunen är att vår livsmiljö är bra och att den befrämjar såväl boende, studier som företagande. Den kommun som erbjuder en attraktiv livsmiljö är också attraktiv att driva företag i.

I tillväxtprogrammet lyfts i första hand den fysiska miljön fram. I miljö- och folkhälsoprogrammen redovisas insatser inom andra områden som är väsentliga för att skapa en bra livsmiljö.

Mål Livsmiljö till 2009

- L 1** Dalregementet, Lugnet, lasarettet, stationsområdet, gruvan och centrum ska utvecklas till ett sammanhängande stadsområde.
- L 2** Falun ska vara förstahandsalternativet för de människor som vill flytta till Dalarna, och som söker boende i stad eller landsbygd.
- L 3** Sjönära lägen (Tisken, Runns norra strand) ska utvecklas och användas för etableringar, boende, nöje och friluftsliv.
- L 4** Byggnad av resecentrum påbörjas senast 2009.
- L 5** Faluns kommersiella och kulturella centrum ska bibehållas och utvecklas så att antalet besökare ökar och den blir den mest attraktiva platsen att besöka för falubor och andra invånare i en 10-mils radie runt Falun.
- L 6** Handeln i Stadskärnan ska öka sin omsättning mer än snittet för riket under perioden 2003–2010.
- L 7** Falun ska tilldelas utmärkelsen ”Årets stadskärna” av föreningen Svenska Stadskärnor senast år 2010.
- L 8** Falun ska vara en evenemangsstad som får falubor att trivas i sin stad samtidigt som besökare från andra orter lockas till Falun.
- L 9** Kommunen ska samverka med lokala utvecklingsgrupper i alla delar av kommunen.

Den täta staden

Dalregementet. Regementsområdet ska fortsätta att utvecklas som ett centrum för kunskapsutveckling, idéutbyte och företagande. Olika perspektiv – som teknik, kultur, lärande, forskning och företagande – ska mötas och giftas samman. Särskilt goda förutsättningar ska skapas inom områdena Hälsa – Idrott och Media. Högskolan Dalarna har en nyckelroll i områdets utveckling. Närheten till Falu lasarett och centrum är en annan viktig förutsättning.

Lugnet är redan idag ett centrum för idrott och utbildning. Visionen är att Lugnets roll som nationellt idrottscentrum ska stärkas ytterligare, bland annat genom utveckling av profilområdet Hälsa – Idrott. Även Högbo är en resurs i detta arbete.

Stationsområdet – södra centrum.

Centralt i Falun finns en stor outnyttjad resurs inom stationsområdet. Utvecklingen av området betyder mycket för känslan av en tätare stadsmiljö. Området har ett mycket bra läge genom den goda tillgängligheten för olika trafikslag och här planeras bland annat ett resecentrum. Etableringar som kan dra nytta av kommunikationsläget bör prioriteras inom området.

Gruvområdet är ett unikt område med stora miljövärden. Här sker en utveckling inom profilområdet Kultur – Turism. Området kan utvecklas ytterligare som ett etableringsområde för företag.

Övriga etableringsområden. Falun har i dag ett antal väl fungerande industri/etableringsområden varav Ingarvets industriområde är det största. Det är viktigt att dessa områden fortsätter att utvecklas när det gäller företagsetableringar, skyltning, bredband, kommunikationer med mera. I takt med att Falun växer ökar också behovet av nya etableringsområden, bland annat längs med riksväg 50 mellan Falun och Borlänge samt i Tallen/Främbysområdet finns förutsättningar för nya etableringar.

Falun–Dalarnas stadskärna

Faktorer som är viktiga förutsättningar för en framgångsrik stadskärna kan beskrivas genom närvaron av fem K, det vill säga kommunen, kyrkan, kulturen, kommersen och krogen. Dessa fem K är Faluns stadskärna tillgodosedd med, men de behöver på olika sätt utvecklas.

Tillgänglighet. Stadskärnan måste bli mer tillgänglig och lättare att hitta i för alla kategorier besökare. Detta gäller tydliga tillfartsvägar och fler p-platser för bilburna, goda allmänna kommunikationer och gång- och cykelvägar, god tillgänglighet för personer med funktionshinder, men även generösare öppettider i butiker och tillgång till offentlig service.

Etableringar och handel. Stadskärnan bör förtätas och fler lokaler skapas i attraktiva lägen. Nya butiker ska placeras så att de ger bästa möjliga butiksmix i centrum. Vid behov ska även befintliga butiker flyttas om. Nöjeslivet behöver utvecklas för alla ålderskategorier. Krog- och kafélivet bör stimuleras. Å-rummet ska utvecklas till ett levande upplevelsestråk med kultur, restauranger och andra nöjen. Det är viktigt att prioritera etableringar som gör att området längs med ån lever inte bara dagtid utan även alla kvällar i veckan.

Fysisk miljö. En fortsatt och prioriterad satsning på den fysiska miljön är nödvändig, för att stadskärnan ska vara attraktiv och tillgänglig för alla, även för funktionshindrade. Det helt grundläggande är det dagliga underhållet och städningen, som måste förbättras. Det måste även göras fortsatta satsningar på upprustning av gator och fastigheter, grönytor, belysningsarrangemang, offentliga toaletter och inte minst Å-rummet och Tisken.

Samverkansformer. Det finns ett mycket stort antal intressenter i stadskärnan; från enskilda boende, lokalyresgäster, konsumenter, övriga besökare, köpmän, fastighetsägare och kommunen, till olika organisationer. Ingen av dessa kan dock ensam klara uppgiften att framgångsrikt utveckla stadskärnan, varför ett fortsatt och intensifierat samarbete genom föreningen Centrala Stadsrum med flera är av största vikt.

Boende

Tillgången på attraktiva bostäder är en väsentlig faktor för att Falun skall kunna attrahera nya invånare. Det råder stor efterfrågan på bostäder såväl i centrala Falun som i olika attraktiva lägen på landsbygden. Boende nära vatten har hög prioritet och nya bostadsområden kan bland annat tillkomma längs Runns norra strand. En annan viktig fråga är tillgången på lämpliga bostäder för äldre på landsbygden. Kommunens mål och ambitionsnivå för bostadsförsörjningen finns redovisat i kommunens bostadsförsörjningsprogram.

En levande landsbygd

Det är väsentligt att få en positiv utveckling och skapa arbetstillfällen i alla delar av kommunen. Här är de lokala utvecklingsgrupper som finns i olika kommundelar viktiga. I samverkan med dessa planeras en rad olika insatser som sammanfattas i flera kommande program för landsbygdsutveckling. Detta arbete leds av kommunens landsbygdsgrupp. Attraktionen i att bo och leva på landsbygden är starkt kopplad till det öppna landskapet och tillgången på service.

Service på landsbygden urholkas allt mer. En service som inte bara är en nödvändig tillgång för de permanent boende utan som också gynnar tillfälliga besökare och turister. Nya initiativ behöver tas för att handlarna ska kunna utveckla sina företag. Nya samverkansformer för service (livsmedel, övrig handel och kommunal service) behöver utvecklas. Dessa samverkansformer ska ge underlag för utveckling av nya och befintliga företag på lokal nivå.

Det öppna landskapet är ett resultat av många hundra års mänsklig påverkan. För att behålla sin karaktär måste marken användas och skötas. Det är därför viktigt att främja företagande kring öppet landskap, exempelvis i fråga om nya initiativ och samarbetsformer för att hålla landskapet öppet.

5 Omvärld – regional samverkan

Falun har goda utvecklingsförutsättningar men ensamma är vi små och beroendet av vad som händer i vår omvärld är starkt. Det är därför angeläget att samverka med andra kring gemensamma mål.

Särskilt viktig är samverkan med de närmaste kommunerna, Falun–Borlänge-regionen är i praktiken en gemensam arbets-, bostads- och servicemarknad. Kommunikationer är en annan nyckelfråga där inte minst kontakterna mot Stockholm–Arlanda är viktiga.

Mål Omvärld – regional samverkan till 2009

- 0 1** MittDalarna ska utvecklas till en av Sveriges främsta regioner när det gäller attraktionskraft och näringslivsutveckling.
- 0 2** Falun ska medverka till ökad och fördjupad samverkan i Dalarna och tillsammans med Borlänge agera för att få en viktig roll vid eventuell förändrad regional indelning.
- 0 3** Den offentliga sektorns internationella kontakter ska medverka till en positiv tillväxt i Falun. Fokus bör ligga på näringsliv och skola.
- 0 4** Snabba och behovsanpassade tågförbindelser mellan Falun och Arlanda/Stockholm och mellan Falun och Gävle (årlig anpassning).
- 0 5** Väg 266 ska vara ombyggd till en bättre standard på sträckan Uppbo–Trollbo senast 2014.
- 0 6** Dubbelspår Falun-Borlänge senast år 2015.
- 0 7** Restiden med tåg till Arlanda ska vara högst 1,5 timmar senast 2015.
- 0 8** Trafikanter som väljer Rv 80 vid bil eller bussresor mellan Stockholmsområdet och Falun/Dalarna ska ges god service i Falun.
- 0 9** Falun ska verka för en östvästlig vägförbindelse Gävle–Oslo och utbyggnad av Bergslagsdiagonalens återstående delar (till exempel Trönödiagonalen i norr och genomfarterna i Ludvika och Motala).

Regional samverkan

Genom att vara länets regioncentrum har Falun tillsammans med Borlänge ett ansvar för att Dalarna har styrka att hävda sig gentemot andra regioner i och utanför Sverige. Pågående diskussioner om eventuell förändrad regionindelning sätter ytterligare fokus på detta.

Människors rörlighet ökar, deras önskningsområden om boende kretsar allt mer kring den större staden eller den tätortsnära landsbygden. Företag och organisationer vill finnas på platser där många bor, där utbildning, forskning och företagande är starkt inom deras intresseområden. Idag ser vi hur regionen MittDalarna med 149 000 invånare allt mer växer samman, framförallt på arbets- och utbildningsområdena. Falun har också tydliga och viktiga band med resten av Dalarna samt med Gästrikland och Mälardalen.

Falun arbetar inom ramen för MittDalarna för en större funktionell region. En region där många rör sig naturligt över kommungränserna för att studera, arbeta eller bo. Kommunerna i MittDalarna har tidigare antagit dokumentet ”MittDalarna mot år 2007 – handlingsprogram för en positiv näringslivsutveckling”. Ett näringslivsutvecklingsarbete i syfte att skapa en samsyn, gemensam målbild och samordnad handlingsplan byggt på ett klimat som präglas av ömsesidigt förtroende och en öppen och uppriktlig dialog som suddat ut gränser och samlat resurser.

Internationella kontakter

Utländska kontakter är ingen nyhet för Falun vars historia är fylld av internationellt utbyte. I en allt mer globaliserad ekonomi är det en nödvändighet att ha goda internationella kontakter och bra samarbetspartners. Under senare år har Falu kommun skaffat sig ett flertal vänner i Europa och knutit nya band med andra regioner i världen. Samma utveckling, men i ännu snabbare takt, sker inom näringslivet.

För att få ut mesta möjliga effekt av de internationella kontakterna är det viktigt att den offentliga sektorn och näringslivet samarbetar och hjälper varandra.

Kommunikationer

Det är viktigt att de som bor och verkar i Falun, även personer med funktionshinder, lätt kan ta sig till arbetsplatser, servicefunktioner och marknader i den närmaste omgivningen, och att invånare i kringliggande kommuner på motsvarande sätt lätt kan nå Falun. Bra tågförbindelser med Gävle är nödvändiga bland annat för Högskolan Dalarnas utveckling. För näringslivet, högskolan och invånarna är det också angeläget att enkelt och snabbt nå Arlanda, Stockholm eller andra delar av Mälardalen.

En regionförstoring är nödvändig för att målet om ökad tillväxt och förnyelse i Falun ska kunna uppnås. Det behövs förbättringar av såväl den fysiska infrastrukturen (vägar, järnvägar, flygplats) som trafikeringen (tidtabeller, turtäthet, destinationer).

De nya regionaltågen ger förbättrade pendlingsmöjligheter inom MittDalarna och mot Gävle. Sträckan Falun–Borlänge är dock en flaskhals ur trafiksynpunkt och en ny järnväg mellan städerna är en av de mest angelägna åtgärderna.

I ett nationellt perspektiv ska Falun närma sig Mälardalsregionen genom att verka för bland annat bättre järnvägs-kommunikationer med moderna snabbtåg till Stockholm och Arlanda.

Nationella och regionala frågor ska i första hand drivas genom MittDalarna, Region Dalarna eller särskilda partnerskap som finns etablerade. Det gäller bland annat partnerskap för Bergslagsdialogen, Bergslagsbanan och Dalabanen samt för vägförbindelser med Norge.

Regionen måste också ha snabba och bra förbindelser på långa sträckor, det gäller inte minst för internationella kontakter. Bra flygtrafik till och från regionen är en nödvändighet.

6 Utbildning

Arbetslivet förändras och förnyas ständigt. Ny teknik, nya arbetsuppgifter, nya produkter och nya organisationsformer ställer allt större krav på utbildning och kontinuerliga uppdateringar av kunskaper och kompetenser. Utbildning och kompetensutveckling blir därför allt viktigare och är i dag att betrakta som en investering i såväl den enskildes som företagens och kommunens utveckling. De kommande åren kommer att innebära ovanligt stora pensionsavgångar och möjligheterna att rekrytera ersättningspersonal med rätt kompetens kan i vissa fall vara avgö-

rande för om en verksamhet kan finnas kvar och utvecklas i regionen.

Grunden läggs i skolan. Hög kvalitet i skolan är av avgörande betydelse för kommunens tillväxt. Högre utbildning och forskning är två andra viktiga utvecklingsfaktorer. Generellt sett skapar en hög utbildningsnivå bra förutsättningar för en positiv tillväxt. Om utbildning och forskning på det regionala planet ges en inriktning som ligger i linje med regionens näringsliv så skapas också förutsättningar för en bra lokal tillväxt.

Mål Utbildning till 2009

- U 1** Alla Tidars Teknik ska nå alla Falu kommuns grundskoleelever med någon av sina verksamheter under varje skolår för att stärka entreprenörskapet och kontakten med näringslivet. Alla Tidars Teknik är Falu kommuns speciella satsning på naturvetenskap, teknik och entreprenörskap som bland annat innefattar följande verksamheter: Naturskolan, Teknikverksta'n, Framtidspiloterna, NTA, Idéjakten och Teknikerjakten.
- U 2** Utbildningen och forskningen inom Högskolan Dalarna ska stärka regionens utveckling.
- U 3** Falun och Borlänge ska bli utsedda till "årets studentstad" 2009.
- U 4** Gymnasieskolan ska erbjuda utbildningar som stödjer kommunens profilområden och därmed underlättar företagens rekrytering.
- U 5** Minst hälften av alla gymnasie- och vuxenstuderande ska gå vidare till högre utbildning senast år 2010.
- U 6** Företagens behov av kompetensutveckling ska kunna tillgodoses inom ramen för kommunens, Högskolan Dalarnas och privata utbildningsanordnares utbud av kompetensutvecklingsinsatser.
- U 7** Invandrares kompetens ska tas tillvara och utvecklas i det lokala tillväxtarbetet.

Förskola, grundskola och gymnasium

Kommunens ambitioner vad gäller skolans utveckling finns redovisade i kommunens skolplan. Huvuduppgifterna för skolan är att främja elevernas kunskapsutveckling och att förbereda dem för ett livslångt lärande. Det är därför viktigt att skolan når målet att alla elever ska lämna grundskola och gymnasieskola med fullständiga betyg.

Det är också viktigt att tankar kring entreprenörskap och företagande kommer in tidigt i skolan och att samverkan mellan skola och näringsliv ständigt utvecklas. Detta sker genom ett antal olika verksamheter inom ramen för Alla Tiders Teknik (se mål U1).

Högskolan Dalarna

Högskolan har visionen att skapa och vidareutveckla nationellt ledande och internationellt konkurrenskraftiga kunskapsmiljöer för högre utbildning och forskning.

Falu kommun har tecknat ett avtal med Högskolan Dalarna om samarbete för utveckling av utbildning och forskning. Huvudsyftet med detta arbete är att bidra till Faluns ekonomiska och kulturella utveckling.

På Campus Lugnet ska Högskolan Dalarna bland annat driva och utveckla utbildningar och forskningsverksamhet inom lärarutbildningen, vård-, kultur-, humaniora och medieområdena samt inom idrottsområdet. Ett arbete som ska ske i nära samverkan med regionens näringsliv.

Falun ska vara en attraktiv studiestad. Möjligheter till boende och fritidsaktiviteter för unga och studerande ska särskilt uppmärksammas.

Det är viktigt att studenterna märks i stadslivet. Det nya Kårhuset i Falun är ett viktigt steg i denna utveckling. Arbetet med att göra Falun–Borlänge till en ännu mer attraktiv studiemiljö går nu vidare i samverkan mellan studentkårerna, Högskolan och kommunerna.

Övrig forskning

Sett i ett nationellt perspektiv är den näringslivsfinansierade forskningen och utvecklingen (FoU) 3–4 gånger större än den statligt finansierade, och större delen av denna FoU utförs inom privata eller halvprivata forskningsinstitutioner eller inom företagen. I Falun är Dalarnas Forskningsråd, Centrum för Klinisk Forskning och StoraEnso Research exempel på viktiga forskningsresurser utanför den statliga sektorn.

StoraEnso har koncentrerat sin forskning till fem stora forskningscentra i Europa och USA. Ett av dessa ligger i Falun. Forskningen i Falun är inriktad på tidningspapper och finpapper. Det handlar bland annat om trycktekniker, färg och bild. Detta innebär att Falun–Borlänge idag är en av de ledande regionerna inom forskningsområdet tidningspapper och tryck. Samarbetet mellan Stora Enso Research, Högskolan Dalarna och regionens företag är väl utvecklat på flera olika områden, exempelvis utvecklingsuppdrag och trainees.

Kompetensutveckling

Näringslivet och den offentliga sektorn kräver för sin kompetensutveckling tillgång till grundutbildning, fackmässig utbildning och högre akademisk utbildning av hög kvalitet. För att underlätta åtkomsten till sådan utbildning behövs en särskild resurs i form av en mötesplats för vuxnas lärande i kommunen. En fortsatt satsning bör därför ske på det Lärcentrum för vuxna som finns i kommunen och som har som uppgift att analysera, stödja och vägleda till grundläggande och annan utbildning samt att öka tillgängligheten till högre studier.

Det är en klar fördel för den lokala utvecklingen om den utbildning som efterfrågas av näringslivet och den offentliga sektorn kan tillgodoses inom regionen. Investeringar i utbildningsutbudet bör därför inriktas mot det behov av kompetens som efterfrågas nu och i en nära framtid. I detta sammanhang behövs ett lokalt forum för rådgivning, strategisk planering och samordning av insatser inom området kompetensförsörjning. Bland viktiga uppgifter kan nämnas att stimulera insatser som gör att invandrares kompetens tas tillvara i arbetslivet.

7 Marknadsföring och kundorientering

Information, kommunikation och marknadsföring i samspel med andra aktörer är av största vikt för att skapa förståelse för, kunskap om och delaktighet i tillväxtprogrammet och dess innebörd. Dessa grundläggande faktorer är avgörande för såväl interna som externa målgruppers identifiering med och samling kring programmet. Principen för informations- och kommunikationsar-

betet är att informationen ska vara öppen, ärlig, korrekt och snabb. En rad olika faktorer har betydelse för möjligheten att skapa tillväxt och måste genomsyra all verksamhet i kommunen. Externt tillväxtarbete måste matchas med aktivt inre arbete för att kommunens förvaltningar på bred front ska bli en del av utvecklingsarbetet – arbetet måste således ses i ett helhetsperspektiv.

Mål Marknadsföring och kundorientering till 2009

- F 1** Samordnad och tydlig information om tillväxtprogrammet till programmets intressenter.
- F 2** Kommunera innehållet i tillväxtprogrammet externt.
- F 3** Informations- och marknadsföringsaktiviteter för att stärka varumärket Falun.
- F 4** Tillväxtprogrammets intentioner ska i tillämpliga delar genomsyra samtliga kommunala förvaltningars och bolags verksamheter.

Information och marknadsföring

Det är viktigt att informations- och marknadsföringsarbetet samordnas mellan aktörer inom ramen för tillväxtprogrammet och för att sprida ett samlat budskap till medarbetare, allmänhet, näringsliv, media och andra aktörer.

Med tanke på de många aktörer som kommer att arbeta med förverkligandet av tillväxtprogrammet är det också viktigt att dessa känner ett gemensamt ansvar för att sprida information och kunskap om de egna arbetsområdena.

En kommunikationsplan har upprättats och uppdateras kontinuerligt. Till denna plan kopplas en tidplan över informations- och marknadsföringsinsatser under året. Genomförda insatser/aktiviteter utvärderas löpande.

Falun – en kundorienterad kommun

Kommunens olika förvaltningar måste se och utveckla sin roll för tillväxt och förnyelse i Falun. Den samlade effekten av beslut inom kommunens nämnder och förvaltningar är av stor betydelse för näringslivets utveckling i kommunen. Den egna organisationen – stora eller små enheter – och sättet att välja mellan egenproduktion och upphandling påverkar utvecklingen av entreprenörskap i kommunen – även internt i den egna förvaltningen. Ett gott bemötande och hög servicegrad vid kontakter och vid myndighetsutövning är centralt för Falu kommun. Tillväxtprogrammet är ett viktigt underlag för förvaltningarnas budgetarbete och verksamhetsplanering. Resultatet av förvaltningarnas arbete följs upp och redovisas kontinuerligt för Utvecklingsgruppen och kommunstyrelsen.

Sammanställning av mål

Målen skall vara uppnådda år 2009 om inte annat anges.

Tillväxtprogrammets övergripande mål

- T 1** Antalet jobb i Falu kommun ska ha ökat med 1300 från år 2005 till 2009, motsvarande fem procent.
- T 2** Falun ska varje år ha ett positivt flyttnetto, dvs fler ska flytta till än från kommunen.

Näringslivsutveckling

- N 1** Företagsklimatet ska uppfattas som engagerande, öppet, flexibelt och serviceinriktat och Falun ska vara en av de 50 bästa kommunerna i Svenskt Näringslivs mätning av näringslivsklimatet.
- N 2** Antalet nystartade företag i Falu kommun ska vara lägst sju per 1 000 invånare och år och nettotillskottet av nya företag i kommunen ska vara lägst 100 företag/år.
- N 3** Ökad delaktighet för näringslivet i frågor som rör näringslivsutveckling.
- N 4** Andelen intraprenader, entreprenader eller andra modeller för offentlig service i Falu kommun ska uppgå till 10 procent.
- N 5** Nya etableringar ska tillkomma längs riksväg 50 mot Borlänge.
- N 6** Minst 400 nya arbetstillfällen ska finnas på Främby hallar 2010 (f d Scaniaområdet).
- N 7** Sågmyra ska vara en etablerad handelsplats med minst 4 starka handelsföretag 2008.

Profilmråde Hälsa – Idrott

- H 1** Falu kommun är i samspel med lokala företag och andra aktörer väl känt nationellt för sitt framgångsrika folkhälsoarbete och för sitt skadeförebyggande arbete bland annat som Säker och trygg kommun.
- H 2** Ett forum för utveckling inom området arbetshälsa är bildat.
- H 3** Företagen i Falu kommun är informerade om och känner till metoder för att arbeta systematiskt med hälsoarbete.
- H 4** Utbildningar inom området arbetshälsa finns samlat på webben.
- H 5** Ett utvecklingsprojekt med inriktning ”kvalificerad partner i hälsofrågor” är genomfört.

- I 1** Nationellt Idrottscentrum Lugnet ska vara ett nationellt känt begrepp.
- I 2** 100 nya arbetstillfällen etableras på Lugnetområdet.
- I 3** Gymnasieskolan och Högskolan Dalarna ska ha ett starkt utbildningsutbud inom området Hälsa – Idrott. Högskolan ska ha en utvecklad forskning inom området.
- I 4** Nationella och internationella evenemang ska arrangeras varje år så att Lugnet, Falun och regionen uppmärksammas.
- I 5** Utveckla samverkan mellan aktörer för att stärka Lugnet som Nationellt Idrottscentrum.
- I 6** Friidrottens Prestations Centrum ska etableras i Falun.
- I 7** Lugnetområdet ska utvecklas så att förutsättningarna för olika idrotter ytterligare förbättras, bland annat genom att Lugnet och Högbo senast 2009 knyts ihop genom utveckling av Berget för sommar- och vinteridrott.

Profilmråde Media

- M 1** Högskolan Dalarna och näringslivet ska årligen genomföra minst fem samverkansprojekt inom Mediaområdet.
- M 2** Högskolan Dalarna ska fr o m 2008 årligen bedriva näringslivsanknuten forskning, inom professuren 'Visuell kultur'.
- M 3** Studenter på Högskolan Dalarnas medieprogram ska årligen, fr o m 2008, erbjudas arbetsplatsförlagd utbildning.
- M 4** Fr o m hösten 2008 ska Falun erbjuda utbildningar och kurser inom området "Interaktivt berättande i digitala medier", baserade på den teknik som används inom dataspelsindustrin, på gymnasie-, KY-, och högskolenivå.
- M 5** Möjligheten att erbjuda nya intressanta tvärvetenskapliga utbildningar på gymnasie- och högskolenivå, baserade på de program som erbjuds idag, ska utredas under 2007/2008, och i den mån det är möjligt erbjudas studenter fr o m 2008 och/eller 2009.
- M 6** Vid årsskiftet 2008/2009 har ett regionalt kreativt lab etablerats i Falun. I detta lab genomför medie- och teknikstudenter från hela länet utbildningar och APU-projekt inom film, ljud, spelutveckling, design, 3D-simuleringar kopplade till hälsa – idrott och industri.
- M 7** Ett aktivt arbete när det gäller etableringsfrämjande åtgärder ska medföra att det under perioden 2007–2009 har etablerats minst 10 nya företag och 30 nya arbetstillfällen inom profilmrådet Media i stort. Av dessa är minst fyra företag och 20 arbetstillfällen kopplade till 3D-simulering och visualisering.

Profilmråde Kultur – Besöksnäring

- K 1** Minst 90 procent av faluborna ska anse att Falun har ett rikt och levande kulturliv.
- K 2** Årummet från Tisken till Kronobränneriet ska vara etablerat som ett levande upplevelsestråk.
- K 3** Falun ska utses till Årets kulturkommun 2010.
- K 4** Kommunen ska snabbt kunna stödja kreativa ungdomsinitiativ till kulturprojekt mm.
- B 1** En långsiktig utvecklingsplan för besöksnäringen som innehåller mål och konkreta åtgärder ska tas fram i samverkan med de viktigaste aktörerna inom näringen.
- B 2** Nya företag och aktiviteter etableras så att Runn utvecklas som resurs för boende och besökare i Falun.

Livsmiljö

- L 1** Dalregementet, Lugnet, lasarettet, stationsområdet, gruvan och centrum ska utvecklas till ett sammanhängande stadsområde.
- L 2** Falun ska vara förstahandsalternativet för de människor som vill flytta till Dalarna, och som söker boende i stad eller landsbygd.
- L 3** Sjönära lägen (Tisken, Runns norra strand) ska utvecklas och användas för etableringar, boende, nöje och friluftsliv.
- L 4** Byggnad av resecentrum påbörjas senast 2009.
- L 5** Faluns kommersiella och kulturella centrum ska bibehållas och utvecklas så att antalet besökare ökar och den blir den mest attraktiva platsen att besöka för falubor och andra invånare i en 10-mils radie runt Falun.
- L 6** Handeln i Stadskärnan ska öka sin omsättning mer än snittet för riket under perioden 2003–2010.
- L 7** Falun ska tilldelas utmärkelsen ”Årets stadskärna” av föreningen Svenska Stadskärnor senast år 2010.
- L 8** Falun ska vara en evenemangsstad som får falubor att trivas i sin stad samtidigt som besökare från andra orter lockas till Falun.
- L 9** Kommunen ska samverka med lokala utvecklingsgrupper i alla delar av kommunen.

Omvärld – regional samverkan

- O 1** MittDalarna ska utvecklas till en av Sveriges främsta regioner när det gäller attraktionskraft och näringslivsutveckling.
- O 2** Falun ska medverka till ökad och fördjupad samverkan i Dalarna och tillsammans med Borlänge agera för att få en viktig roll vid eventuell förändrad regional indelning.
- O 3** Den offentliga sektorns internationella kontakter ska medverka till en positiv tillväxt i Falun. Fokus bör ligga på näringsliv och skola.
- O 4** Snabba och behovsanpassade tågförbindelser mellan Falun och Arlanda/Stockholm och mellan Falun och Gävle (årlig anpassning).
- O 5** Väg 266 ska vara ombyggd till en bättre standard på sträckan Uppbo–Trollbo senast 2014.
- O 6** Dubbelspår Falun–Borlänge senast år 2015.
- O 7** Restiden med tåg till Arlanda ska vara högst 1,5 timmar senast 2015.

- 0 8** Trafikanter som väljer Rv 80 vid bil eller bussresor mellan Stockholmsområdet och Falun/Dalarna ska ges god service i Falun.
- 0 9** Falun ska verka för en östvästlig vägförbindelse Gävle–Oslo och utbyggnad av Bergslagsdiagonalens återstående delar (till exempel Trönödiagonalen i norr och genomfarterna i Ludvika och Motala).

Utbildning

- U 1** Alla Tidars Teknik ska nå alla Falu kommuns grundskoleelever med någon av sina verksamheter under varje skolår för att stärka entreprenörskapet och kontakten med näringslivet. Alla Tidars Teknik är Falu kommuns speciella satsning på naturvetenskap, teknik och entreprenörskap som bland annat innefattar följande verksamheter: Naturskolan, Teknikverkstaden, Framtidspiloterna, NTA, Idéjakten och Teknikerjakten.
- U 2** Utbildningen och forskningen inom Högskolan Dalarna ska stärka regionens utveckling.
- U 3** Falun och Borlänge ska bli utsedda till ”årets studentstad” 2009.
- U 4** Gymnasieskolan ska erbjuda utbildningar som stödjer kommunens profilområden och därmed underlättar företagets rekrytering.
- U 5** Minst hälften av alla gymnasie- och vuxenstuderande ska gå vidare till högre utbildning senast år 2010.
- U 6** Företagens behov av kompetensutveckling ska kunna tillgodoses inom ramen för kommunens, Högskolan Dalarnas och privata utbildningsanordnares utbud av kompetensutvecklingsinsatser.
- U 7** Invandrares kompetens ska tas tillvara och utvecklas i det lokala tillväxtarbetet.

Marknadsföring och kundorientering

- F 1** Samordnad och tydlig information om tillväxtprogrammet till programmets intressenter.
- F 2** Kommunicera innehållet i tillväxtprogrammet externt.
- F 3** Informations- och marknadsföringsaktiviteter för att stärka varumärket Falun.
- F 4** Tillväxtprogrammets intentioner ska i tillämpliga delar genomsyra samtliga kommunala förvaltningars och bolags verksamheter.

Läs mer på www.falun.se/falunframmat

FALU KOMMUN

Falu Kommun
791 83 FALUN
023-830 00
info@falun.se
www.falun.se